

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 12. 2014, čj. 9 A 174/2013 – 43,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e o d m í t á .**

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1) Rozhodnutím ze dne 1. 8. 2013, čj. 184/2013-OT-OSV/4, žalovaný rozhodl o stížnosti žalobce na postup Krajského soudu v Plzni při vyřizování žádosti o informace tak, že podle § 16a odst. 7 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), potvrdil výši úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací požadovanou Krajským soudem v Plzni.

II.

2) Žalobou ze dne 27. 8. 2013 podanou u Krajského soudu v Českých Budějovicích se žalobce domáhal, aby soud rozsudkem (1.) určil, že vydání rozhodnutí žalovaného o žalobcově stížnosti po půl roce od podání stížnosti je nezákonným zásahem do jeho práva na svobodný přístup k informacím, a (2.) přikázal Krajskému soudu v Plzni, aby žalobci neprodleně a bezplatně vydal informace specifikované v jeho žádosti ze dne 6. 11. 2012.

3) Krajský soud v Českých Budějovicích postoupil věc k vyřízení Městskému soudu v Praze z důvodu místní nepříslušnosti. Městský soud vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku za podání žaloby ve výši 2000 Kč. Žalobce poté požádal městský soud o osvobození od soudních poplatků z důvodu nedostatku prostředků. Městský soud žalobcovu žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl. Konstatoval, že žalobce sice doložil nedostatek prostředků, přesto však shledal, že nebyly splněny podmínky pro

osvobození od soudních poplatků. Podle městského soudu se jednalo o zjevně neúspěšnou žalobu a žalobcova žádost o osvobození od soudních poplatků představovala zneužívání práva.

4) Žalobce podal proti uvedenému usnesení městského soudu kasační stížnost, kterou se domáhal jeho zrušení a kterou Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 29. 5. 2014, čj. 5 As 56/2014 – 11 (všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

5) Městský soud v Praze žalobce znovu vyzval k zaplacení soudního poplatku a poučil jej o následcích jeho nezaplacení. Protože žalobce soudní poplatek nezaplatil, zastavil městský soud řízení o žalobě usnesením ze dne 18. 12. 2014, čj. 9 A 174/2013 – 43.

III.

6) Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti tomuto usnesení městského soudu kasační stížností, ve které namítl, že nežádal o osvobození od soudních poplatků, ale o osvobození pouze od jednoho soudního poplatku. Stěžovatel namítl, že rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2014, čj. 5 As 56/2014 – 11, jímž byla zmínuta jeho kasační stížnost týkající osvobození od soudních poplatků, je „*zaujatý a nesoudný*“. Soud nemůže vyžadovat zaplacení poplatku za žalobní návrh, který nebyl podán. Soud se nezabýval druhým žalobním návrhem stěžovatele a zcela jej ignoroval. Ve zbývajících částech kasační stížnosti stěžovatel vyjádřil svůj nesouhlas s rozhodnutím rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2014, čj. 3 As 125/2012 – 43, č. 3072/2014 Sb. NSS, které potvrdilo přípustnost kasační stížnosti směřující proti usnesení krajského soudu, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků.

IV.

7) Nejvyšší správní soud předně připomíná, že opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudu svá práva, jako projev svévolného a účelového uplatňování práva (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2012, čj. 2 As 45/2012 – 11). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se vedení sporu o meritorní řešení sporu, ale pro samotné vedení sporu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 6. 2012, čj. 2 As 82/2012 – 13).

8) V evidenci zdejšího soudu je vedeno ke dni vydání tohoto rozhodnutí již více než 1260 spisů, kde stěžovatel vystupuje v pozici stěžovatele či navrhovatele. Jen během roku 2013 napadlo k Nejvyššímu správnímu soudu téměř 400 věcí, v nichž stěžovatel vystupoval jako účastník řízení, přičemž z tohoto počtu bylo 70 řízení zastaveno, 52 věcí bylo odmítnuto, 191 zamítnuto, pouze ve 4 případech zdejší soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení (zbývajících věcí byly vyřízeny jiným způsobem). Z evidence zdejšího soudu je dále patrné, že množství stěžovatelem vedených sporů se v průběhu času zvyšuje. Pro srovnání lze uvést, že v roce 2008 bylo u Nejvyššího správního soudu vedeno „pouze“ 22 věcí, v nichž stěžovatel vystupoval jako účastník řízení, v roce 2010 to bylo 65 věcí, v roce 2012 již 312 věcí a v roce 2013 dokonce 399 věcí. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede takové množství sporů, přirozeně sama o sobě neznámá, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Rozhodující je seriozita a

stereotypnost stěžovatelem vedených sporů, spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů.

9) Stěžovatel v kasační stížnosti neuvedl žádné námitky, které by směřovaly proti důvodům usnesení, jímž městský soud zastavil řízení. Stěžovatel kasační stížností napadenému usnesení vytkl především domnělé formální nedostatky, které jsou pro řešení podstaty sporu bezvýznamné. Dále polemizoval s usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2014, čj. 3 As 125/2012 – 43, č. 3072/2014 Sb. NSS, které potvrdilo přípustnost kasační stížnosti proti nepřiznání osvobození od soudních poplatků, ačkoli takovou kasační stížnost stěžovatel v průběhu řízení sám podal. Není proto zřejmé, z jakého důvodu následně zpochybňoval její přípustnost. Podstatné je, že stěžovatelovy námitky se míjejí s důvody, pro něž městský soud zastavil řízení, nemohou být důvodné a kasační stížnost je tedy zcela zjevně neúspěšná.

10) V souladu se zásadou hospodárnosti řízení Nejvyšší správní soud nevyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti a k předložení plné moci udělené jím advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti. Zdejšímu soudu je totiž z úřední činnosti známo (srov. např. věci vedené pod sp. zn. 8 As 71/2012 či sp. zn. 8 As 79/2012), že shora uvedené výzvy obvykle neplní svůj účel a nevedou k řádné procesní přípravě řízení. Tyto výzvy naopak rozehrávají písemný „ping pong“ mezi stěžovatelem a zdejším soudem, který prodlužuje řízení o kasační stížnosti o několik týdnů až měsíců. Stěžovatel zpravidla požádá o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti. Po zamítnutí těchto žádostí pak požádá o prodloužení lhůty k předložení plné moci udělené advokátovi, resp. o povolení splátek soudního poplatku. Nejvyšší správní soud však tyto žádosti zpravidla zamítne z důvodu svévolného uplatňování práva stěžovatelem a jeho obstrukčního přístupu k vedení řízení (viz např. usnesení ze dne 8. 8. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 13, a ze dne 4. 10. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 22, která byla stěžovateli doručena a jejich obsah je mu proto znám). Výsledkem řízení pak obvykle bývá jeho zastavení pro nezaplacení soudního poplatku. Nejvyšší správní soud nepochyboval, že tento bezúčelný a zcela neefektivní postup by se opakoval i v posuzované věci.

11) Obdobný postup volí v případě opakujících se zjevně nedůvodných podání stěžovatele také Ústavní soud. Ve vztahu k povinnému zastoupení stěžovatele v řízení o ústavní stížnosti vyslovil, že poučení o této povinnosti není nutno stěžovateli zasílat vždy v každém individuálním řízení, jestliže se tak stalo v identických případech předchozích. Pokud lze vycházet ze spolehlivého předpokladu, že dříve poskytnuté informace byly objektivně způsobilé stěžovatele zpravit o zásadě povinného zastoupení v řízení před Ústavním soudem, setrvání na požadavku vždy nového a totožného poučování by se jevílo jako formalistické a neefektivní (viz usnesení ze dne 22. 11. 2012, sp. zn. II. ÚS 4256/12, nebo výše zmíněné usnesení sp. zn. I. ÚS 1632/13, obdobně srov. usnesení ze dne 14. 11. 2012, sp. zn. III. ÚS 4255/12, ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. II. ÚS 3748/12, nebo ze dne 10. 10. 2012, sp. zn. III. ÚS 3747/12). Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že uvedené závěry lze vztáhnout i na poučování o povinnosti být zastoupen advokátem a povinnosti zaplatit soudní poplatek v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel byl zdejším soudem poučen o těchto povinnostech nesčetněkrát, jejich existence si proto musí být nepochybně vědom.

12) Nejvyšší správní soud si je vědom znění čl. 36 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje právo na soudní ochranu. Okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje svá práva (a to zejména právo na soudní ochranu), však nelze považovat za výkon subjektivního práva v souladu s právním řádem. Chování stěžovatele naopak naplňuje znaky zneužití práva, které zdejší soud vymezil např. již v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, čj. 1 Afs 107/2004 – 48, č. 869/2006 Sb. NSS. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené*“. K zákazu zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát, podle něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vůdčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu *ultima ratio*, proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastního právního řádu, s nimiž se může střetnout (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 – 74). V této souvislosti lze rovněž připomenout rozsudek ze dne 30. 12. 2010, čj. 4 As 38/2010 – 43, ve kterém Nejvyšší správní soud poukázal na model fungování občanského sdružení, založený na opakovaném podávání žádostí o osvobození od soudních poplatků, tj. nákladů, které při jeho činnosti zpravidla vznikají a s jejichž vznikem musel vědomě počítat. Neexistují-li pro takové jednání legitimní důvody, je třeba jej považovat za zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s. Uvedený závěr prošel testem ústavnosti u Ústavního soudu a obstál (viz usnesení ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 1131/11).

13) Stěžovatel obecně zneužívá práva na soudní ochranu, jak bylo zmíněno výše, je veden snahou vést spor pro spor, nikoliv zájmem o řešení reálně existujících sporů. Podstatná je pak skutečnost, že takové zneužití lze dovodit i v nyní posuzované věci – a toto rozhodnutí tedy nevede k budoucímu paušálnímu odmítnutí jakéhokoli podání, jímž by se stěžovatel obracel na soud. Shora předestřený postup představuje pouze materiální korektiv formálního pojmání práva na soudní ochranu v souladu s principem ekvity (spravedlnosti) a bude vyhrazen zcela výjimečným případům, u nichž se běžný procesní postup bude jevit jako úplně neefektivní, a současně bude zcela zjevné, že kasační stížnost nemůže být úspěšná. V tomto ohledu tedy bude třeba dbát zvýšené opatrnosti a pečlivě se seznámit se skutkovými i právními okolnostmi případu stejně jako v ostatních věcech.

14) Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) za použití § 120 s. ř. s.

15) O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 3 věty první za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože kasační stížnost byla odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 24. února 2015

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu